

TEKSTIILIT JA YMPÄRISTÖ

- ◆ KIINNOSTUS TEKSTIILIEN YMPÄRISTÖ-
VAIKUTUKSIA JA KULUTTAJATURVALLISUUTTA
KOHTAAN KASVAA
- ◆ KULUTTAJAA ARVELUTTAVAT KEMIKAALI-
JÄÄMÄT RAVINNOSSA JA VAATTEISSA

TEKSTIILIEN ELINKAARI

RAAKA-AINEET

KUITUJEN MUOKKAUS JA VALMISTUS

LANGAN VALMISTUS

KANKAIDEN JA NEULOSTEN VALMISTUS

VÄRJÄYS JA VIIMEISTELY

TEKSTIILIEN ELINKAARI

TEKSTIILIEN VÄRJÄYS JA VIIMEISTYS

TEKSTIILITUOTTEIDEN VALMISTUS

TEKSTIILIKAUPPA

KULUTTAJA

KÄYTTÖ JA HUOLTO

KIERRÄTYS

HÄVITTÄMINEN

TEKSTIILIEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET ELINKAAREN AIKANA

- KUIDUN VALMISTUS JA
TEKSTIILIPROSESSIT 1/3
- KÄYTTÖ JA HUOLTO 2/3

KUITUTUOTANNON YMPÄRISTÖHAITAT KESKEISET LUONNONKUIDUT

PUUVILLA

- KEINOKASTELU
- LANNOITTEET
- TORJUNTA-AINEET
- MAAPERÄN KÖYHTYMINEN
- ENERGIANKULUTUS
- VEDEN PILAANTUMINEN

KUITUTUOTANNON YMPÄRISTÖHAITAT KESKEISET LUONNONKUIDUT

PELLAVA

■ LANNOITTEET

■ TORJUNTA-AINEET

VILLA

■ KUIVUUS JA EROOSIO

■ TORJUNTA-AINEET

■ VEDEN PILAANTUMINEN

KUITUTUOTANNON YMPÄRISTÖHAITAT

RASKASMETALLIT JA
YMPÄRISTÖMYRKYT VOIVAT
KUIDUN MUKANA KULKEUTUA
VALMIISIIN TUOTTEISIIN

KUITUTUOTANNON YMPÄRISTÖHAITAT KESKEISET TEKOKUIDUT

SELLULOOSAMUUNTOKUIDUT

VISKOOSI

MODAALI

KUPRO

LYOCELL

ASETAATTI

- ➔ KLOORIVALKAISU
- ➔ ENERGIANKULUTUS
- ➔ PÄÄSTÖT ILMAAN JA VETEEN

KUITUTUOTANNON YMPÄRISTÖHAITAT KESKEISET TEKOKUIDUT

SYNTEETTISET KUIDUT

POLYESTERI

POLYAMIDI

POLYPROPEENI

AKRYYLI

MODAKRYYLI

ELASTAANI

KLOROKUITU

- ➔ ÖLJYVAROJEN KÄYTTÖ
- ➔ ENERGIANKULUTUS
- ➔ PÄÄSTÖT ILMAAN JA VETEEN
- ➔ OTSONIKATO

TEKSTIILIEN VALMISTUS VAIKUTUS YMPÄRISTÖÖN

LANGAN VALMISTUS

- KEHRUUÖLJYT
- AVIVOINTIAINEET
  - MINERAALIPOHJAISIA ÖLJYJÄ
  - EMULGOINTIAINEITA
  - HOMEENSUOJA-AINEITA

TEKSTIILIEN VALMISTUS VAIKUTUS YMPÄRISTÖÖN

KANKAAN JA NEULOSTEN VALMISTUS

■ LIISTAUS - LOIMILIISTERIT

- PÄÄSTÖT VETEEN:
TÄRKKELYSPOHJAISET LIISTERIT,
POLYVINYYLIALKOHOLI
POLYAKRYLAATIT

TEKSTIILIEN VALMISTUS VAIKUTUS YMPÄRISTÖÖN

KANKAIDEN JA NEULOSTEN VALMISTUS

PINNOITETUT

■ PINNOITTAMINEN

KANKAAT

■ LAMINOIMINEN

– PÄÄSTÖJÄ ILMAAN:
LIUOTTIMIA KEMIKAALEJA

TEKSTIILIEN VÄRJÄYS JA VIIMEISTYS VAIKUTUS YMPÄRISTÖÖN

- TEKSTIILIEN VALMISTUKSEN YMPÄRISTÖÄ KUORMITTAVIN OSA - ILMAN EI VOI OLLA
- 50 - 500 LITRAA VETTÄ/KUITUKILO
- 0,5 - 0,9 KG KEMIKAALEJA/KUITUKILO
- SYNTEETTISET KUIDUT VÄHEMMÄN HAITALLISIA KUIN LUONNONKUIDUT
- KEMIKAALIJÄÄMÄT TUOTTEISSA
- VÄRIAINETA JA KEMIKAALEJA VESISTÖÖN

VÄRJÄYKSEN ESIKÄSITTELY

ERITYISESTI PUUVILLA

■ PESU

PÄÄSTÖT VETEEN:

SYNTEETTISET TENSIDIT
ORGAANISET LIUOTTIMET
TRIKLOORIETYLEENI
TETRAKLOORIETYLEENI
> KARSINOGEENISIA
> OTSONIKERROSTA
TUHOAVIA

■ LEIKKAUS JA HIONTA

PÖLY

VÄRJÄYKSEN ESIKÄSITTELY

■ POLTTO

ENERGIA

PÄÄSTÖT ILMAAN:

HIUKKASET

POLYKROMAATTISET HIILIVEDYT

■ LIISTERIN POISTO

PÄÄSTÖT VETEEN:

BIOLOGISIA HAPENKULUTTAJIA

AKRYLAATTEJA

POLYVINYYLIALKOHOLI

KARBORYYLIMETYYLI-SELLULOOSA

DDT, PCP

VÄRJÄYKSEN ESIKÄSITTELY

■ KEITTÄMINEN

PÄÄSTÖT VETEEN:

LIPEÄ
EPÄPUHTAUKSIA

■ MERSEROINTI

PÄÄSTÖT VETEEN:

LIPEÄ
KORKEA PH

■ VALKAISU

PÄÄSTÖT VETEEN:

KLORIITTI, HYPERKLORIITTI

■ VILLAN ESIKÄSITTELY

PÄÄSTÖT VETEEN:

KLOORIYHDISTEITÄ

VÄRJÄYS

YMPÄRISTÖN KANNALTA TÄRKEÄÄ

- VÄRIAINHEET, JOILLA HYVÄ VÄRINKESTO JA KIINNITTYVÄT HYVIN
  - VÄHENTÄÄ HUOLLON TARVETTA JA PIDENTÄÄ ELINKAARTA
- MYRKYTTÖMÄT VÄRIT JA APUAINHEET
- HYVÄ VÄRIAINEE -> 70-95 % KIINNITTYY KUITUUN
- HYVÄT VÄRIAINHEET + VÄRJÄYSPROSESSIT = VEDEN, ENERGIAN JA KUITUJEN SÄÄSTÖ
- VÄRJÄYS YHDESSÄ ESI- JA VIIMEISTYSPROSESSIEN KANSSA AUTOMAATTISESTI

VÄRIAINHEET

- SUORAVÄRIT
- ERÄÄT AZO-VÄRIT
- BENZIDINIVÄRIT
- RASKASMETALLEJA:
KUPARI, NIKKELI, KROMI,
LYIJY, ELOHOPEA, SINKKI,
ARSEENI, KADMIUM
- KARSINOGEENISIÄ AMINEJA
- KARSINOGEENISIÄ

APUAINNEET

- TURVOTINAINNEET
ELI CARRIERIT

- MUUT

- AROMAATTISIA
(TRIKLOORIBENTSEENI)
(AROMAATTISET
KLOORIYHDISTEET)
ORGAANISIA HALOGEENISIA
YHDISTEITÄ
JÄTEVESIIN

- HAPOT, EMÄKSET, SUOLAT,
HAPETTIMET, PELKISTIMET
(DICROMAATIT),
LIUOTTIMET,
FORMALDEHYDI

LUONNONVÄRIT

PAIMENTOLAIS- JA HANDYCRAFT -TUOTTEISSA

- KASVI- JA ELÄINKUNNASTA
- SAATAVUUS RAJALLINEN
- 1 m² KANGASTA = 1-2 g PURPPURAA
= 10.000 PURPPURAKOTILOA
- KIINNITTYVÄT KUITUUN HUONOSTI
= TARVITAAN PUREUTUSAINOJA (RAUTA- JA
KUPARISULFAATTI, YM. HAITALLISIA AINEITA)
- JÄTEVESIEN PUHDISTUS USEIN PUUTTUU

TEKSTILIEN VIIMEISTYSKÄSITTELYT

SYNTEETTISET KUIDUT TARVITSEVAT VÄHEMMÄT KÄSITTELYJÄ KUIN
LUONNONKUIDUT JA MUUNTOKUIDUT

- MEKAANISET VIIMEISTYKSET
- MUOTO- JA MITTAPYSYVYYS
- SILIÄVYYS
- VEDEN HYLKIVYYS
- LIANHYLKIVYYS
- PALOSUOJA
- ANTISTAATTISUUS
- ULKONÄKÖÖN JA TUNTUUN VAIKUTTAVAT
- HOMESUOJAUS
- TUHOLAIS- JA KOINSUOJAUS
- PEHMENNYKSET JA KOVITUKSET

VIIMEISTYSKÄSITTELYJEN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

MEKAANISET VIIMEISTYKSET

- TEKNISET VIIMEISTYKSET
- HÖYRYVIIMEISTYKSET

- KIVIPESU

KEMIALLISET VIIMEISTYKSET

- MUOTO- JA MITTAPYSYVYYS, SILIÄVYYS
- VEDEN JA LIAN HYLKIVYYS

- PALOSUOJAUS

- ANTISTAATTIVIIMEISTYS
- HOMEENSUOJAUS JA SÄILÖNTÄ
- KOINSUOJAUS

→ ENERGIA

→ PÄÄSTÖT ILMAAN

→ LAAVAKIVEN LOUHINTA

→ PÄÄSTÖT VETEEN

→ FORMALDEHYDI, HARTSIT,
KLOORIYHDISTEET

→ PARAFIINIT, HARTSIT,
SILIKOONIYHDISTEET, FLUORIIYHDISTEET

→ BROMI-, KLOORIYHDISTEET,
FORMALDEHYDI, FOSFORI, TYPPI, CFC-
YHDISTEET

→ SYNTEETTISET TENSIDIT

→ PCP, PCB, SINKKI, KUPARI, Hg
AROMAATTISIA SULFOAMIDI-,
FLUORIIYHDISTEITÄ

PESU JA HUOLTO

= 2/3 YMPÄRISTÖVAIKUTUKSISTA
KOKO ELINKAAREN AIKANA
= KULUTTAJA VOI VAIKUTTA PALJON
TEKSTILIEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSIIN

- TURHIEN PESUKERTOJEN VÄLTÄMINEN
- VEDEN JA ENERGIAN SÄÄSTÄMINEN
- VÄHEMMÄN YMPÄRISTÖÄ KUORMITTAVIEN PESUAINEIDEN KÄYTTÖ
- OIKEAN PESUAINEEN KÄYTTÖ
- TÄYDET KONEELLISET
- LIKAAHYLKIVYYSKÄSITTELYT VÄHENTÄVÄT PESUTARVETTA
- **HYVÄN TUOTTEEN ELINKAARI ON PITKÄ**

PESUAINNEET

PESUVEDET:

- SYNTEETTISET TENSIDIT
- SAIPPUA
- FOSFAATIT
- ZEOLIITIT
- BOORI
- OPTISET KIRKASTEET
- KOINSUOJA-AINEET
- HARMAANTUMISENESTOAINNEET
- KARBOKSIMETYYLISELLULOOSA
- POLYKARBOKSYLAATTI
- POLYALKYLEENIGLYKOLI

TEKSTIILIEN HUOLTO PESULASSA

- VALVOTTUA JA KOTITALOUTTA TEHOKKAAMPAA PÄÄSTÖJEN OSALTA
- KEMIALLINEN PESU
LIUOTTIMET:
TETRAKLOORIETEENI
TRIKLOORIETEENI (RAJOITETUSTI)
HAITALLISIA MAAPERÄSSÄ JA POHJAVESISSÄ
CFC-YHDISTEITÄ,
(KIELLETTY SUOMESSA 1995)
- ALIFAATTISIA HIILIVETYJÄ

TEKSTIILIJÄTTEET SUOMESSA

- 70.000 TONNIA VUODESSA
YLI 2/3 KOTITALOUKSISTA
VAJAA 1/3 TEOLLISUUDESTA JA PALVELUISTA
- 1-5 % KOTITALOUKSIEN JÄTTEISTÄ
- TEVA-TEOLLISUUDEN OSUUS TEOLLISUUDEN
JÄTTEISTÄ 0,5 %

TEKSTIILIEN KIERRÄTYS

- MEKAANINEN KIERRÄTYS
  - REVITTY KUITU
  - KUITUKANKAAT
  - TÄYTEMATERIAALI
  - LANKA
  - HUOPA
- SULATUSMENETELMÄ
- SYNTEETTISET KUIDUT
- KEMIALLINEN KIERRÄTYS
- SYNTEETTISET KUIDUT
- MUOVITUOTTEET
- LÄHTÖAINEEKSI

REALISTINEN VAIHTOEHTO SUOMESSA
ENERGIAN TALTEENOTTO

TEKSTIILIEN LAATUUN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

- KUIDUN PITUUS, PITUUSTASAUUS, LUJUUS
- LANKAVIRHEET
- LANGAN KIERTEEN LAATU JA MÄÄRÄ
- LANGAN LUJUUS JA LUJUUSTASAISUUS
- VIIMEISTYKSET
- KEMIKAALIJÄÄMÄT TUOTTEISSA
(HUONOT VÄRIAINHEET, TUOTANTOPROSESSI VAILLINAINEN)
- HYVÄ KARBONOINTIPROSESSI JA NEUTRALOINTI
- HYVÄ VÄRINKESTO
- VÄHÄINEN HUOLLON JA PESUN TARVE
- SIETÄÄ KORKEAN VESIPESULÄMPÖTILAN

YLEISIMMÄT HAITALLISET AINEET TEVATUOTTEISSA

- FORMALDEHYDI
    - * VIIMEISTYSAINEISSA
  - PCP-YHDISTEET
    - * TORJUNTA-AINEITA
    - * PILAANTUMISEN ESTO
  - RASKASMETALLIT
    - * As, Cd, Hg, Co, Cr, Cu, Pb, Ni
  - AROMAATTISET AMINIT
  - TIETYT VÄRIAINHEET
  - TURVOTINAINHEET
    - * AROMAATTISIA YHDISTEITÄ
  - TORJUNTA-AINEET
    - * DDT
- ➔ IHO- JA HENGITYSTIE-ÄRSYTYS
  - ➔ MYRKYLLISIÄ, KARSINOGEENISIÄ
  - ➔ KATALYTTIJÄÄMIÄ, VÄRJÄÄPYYKIN
  - ALLERGIAA AIHEUTTAVIA
  - ➔ KARSINOGEENISIÄ
  - ➔ KÄYTTÖ KIELLETTY EU:SSA
  - ➔ HAITALLISIA HENGITETTYINÄ
  - ➔ KARSINOGEENISIÄ

YMPÄRISTÖMERKIT

3 TYYPPIÄ

- YKSITYISET YMPÄRISTÖMERKIT - EI VALVOTA
- KRITEREIHIN PERUSTUVAT MERKIT - VALVOTAAN
- YMPÄRISTÖSERTIFIKAATIT - VALVOTAAN
  - SUUNTANA KOKO ELÄMÄNKAARI
  - MERKKIEN VÄHETÄMINEN TAVOITTEENA
  - TUNNETUIMMAT, LUOTETTAVIMMAT:
ÖKO-TEX 100 (TUOTETURVALLISUUSTODISTUS)
(YHTEENSÄ 1300 , SUOMESSA 8)
  - EU:N YMPÄRISTÖMERKKI (YHTEENSÄ NOIN 20)

YHTEENVETO

- LUONNONKUIDUT EIVÄT OLE SYNTEETTISIÄ KUITUJA YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISEMPIÄ
- TÄYDENTÄVÄT TOISIAAN
- YMPÄRISTÖVAIKUTUKSISTA 2/3 PESUN JA HUOLLON KAUTTA
- VALMISTUSPAIKKA/-MAA JA PAIKALLINEN LAINSÄÄDÄNTÖ RATKAISEVAT
- MODERNIT TUOTANTOMENETELMÄT JA PROSESSIEN OSAAMINEN JA HUOLELLINEN HOITO RATKAISEVIA
- KEMIKAALIEN JA VÄRIEN LAATU AVAINASEMASSA
- SUOMESSA YMPÄRISTÖLAINSÄÄDÄNTÖ TAKAA VALMISTETTUJEN TUOTTEIDEN TURVALLISUUDEN